Kniha: Křest svatého Vladimíra (K. H. Borovský)

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): UniqueCorn, K. Paulusová

Karel Havlíček Borovský

- Byl českým básníkem, satirikem, epigramikem, žurnalistou, překladatelem a politikem.
- Literárně je zařazen do realismu a do 2. generace Národního obrození.
- Narodil se v Borové u Přibyslavi v roce 1821.
- V dětství vyrůstal v Borové u Německého Brodu.
- Od roku 1833 začal studovat gymnázium v Německém Brodě, které v roce 1838 dostudoval.
- Poté začal studovat Filozofickou fakultu v Praze.
- Po studiích na gymnáziu vstoupil do kněžského semináře v Praze, ze kterého byl však vyloučen, protože seminář byl protinárodní a konzervativní, což se KHB nelíbilo.
- Působil jako vychovatel v Rusku, kde jeho zkušenosti byly v rozporu s ideálními představami.
- Po revolučním roce 1848 byl proti Vídeňské vládě a díky tomu ho pak pronásledoval Alexandr Bach.
- Na základě své činnosti byl v roce 1851 zatčen a deportován do vyhnanství do Tyrol (Brixenu, Rakousko).
- Krátce po návratu do Čech umírá na tuberkulózu rok poté, co zemřela i jeho žena na touž nemoc.
- Říkal otevřeně, co si myslí – lidem se to nelíbilo.

Další díla:

- Slovan
- Křest svatého Vladimíra

- Národní noviny
- Obrazy z Rus

Literárně historický kontext

- 3. etapa národního obrození – 30. – 50. léta 19. století, vrchol romantismu, počátek realismu
- hlavním úkolem literatury byla výchova k vlastenectví (Národní obrození)
- Revoluční vystoupení českého národa v roce 1848 – potlačení – účastníci uvěznění, vyhnáni, nebo se raději začali věnovat vědě.

NÁRODNÍ OBROZENÍ

- Božena Němcová (Divá Bára, Babička)
- Karel Jaromír Erben (Kytice)
- Josef Kajetán Tyl (Strakonický dudák aneb hody divých žen)
- Karel Hynek Mácha (Máj)

REALISMUS

- Obdiv k vědě, přednost u vědeckých postupů
- Pravdivý obraz skutečnosti, bez idealizace
- Častá typizace a kritika společnosti/vlády („kritický realismus“)

Francie:

- Honoré de Balzac (Otec Goriot, Eugenie Grandetová)
- Gustav Flaubert (Paní Bovaryová, Salambo)
- Emil Zola (Zabiják, Nana)

Anglie:

- Charles Dickens (Kronika Picklewickova klubu, Oliver Twist)
- Jane Austenová (Rozum a cit, Pýcha a předsudek)
- sestry Brontëovy (Jana Eyrová, Na větrné hůrce)

Amerika:

- Mark Twain (Dobrodružství Huckleberryho Fina)
- Jack London (Volání divočiny, Bílý tesák)

Rusko:

- Nikolaj Vasilijevič Gogol (Mrtvé duše, Revizor)
- Ivan Sergejevič Turgeněv (Anna Kareninová, Vzkříšení)
- Fjodor Michajlovič Dostojevský (Zločin a trest, Bratři Karamazové)

Rozbor: Křest svatého Vladimíra

Základní charakteristika:

- **Literární druh:** lyrika, epika
- **Literární žánr:** satirická veršovaná skladba – rozsáhlé, epické, proti absolutistické; používá prostředky nespisovné až vulgární
- **Literární směr:** kritický realismus – pravdivý obraz skutečnosti (bez idealizace); přesné a všestranné studium života společnosti a nitra člověka

Tematický plán:

- **Hlavní téma:** kritika poměrů v absolutistickém státu a poměrů v církvi
- **Hlavní myšlenka:** církev neřídí Bůh, ale vládce
- **Motivy:** historické jádro – z Nestorova Letopisu (kníže Vladimír, šíření křesťanství), životy obyčejných Rusů, neposlušnost, církev, závist, podlost

Historické pozadí:

- Národní obrození – souvisí se zánikem feudalismu a příchodem kapitalismu, reformy Marie Terezie a Josefa II., myšlenky osvícenství a německé literatury.

Kompozice:

- 10 zpěvů, nedokončeno
- chronologie
- sloky (13), verše
- kontrasty – dobro x zlo, život x smrt, smetánka společnosti x chudí lidé

Forma básně:

- rým – přerývavý (ABCB), vyjma devátého zpěvu (Jezovitský marš), kde je použit rým sdružený (AABB)
- verš – jednoduchý, podobný lidové písni
- rytmus – jednoduchý, písňový

Vypravěč:

- Lyrický subjekt -> osobní, ztotožňuje se s autorem, v díle se prolíná ich a er-forma (sám autor i vševědoucí vyp.)

Typy promluv:

- monolog, dialog
- přímá řeč

- obecná čeština, knižní výrazy, vulgarismy
- expresiva (cár, pantáta), nářečí

Slovní zásoba:

- vulgarismy, lidové výrazy, nespisovné výrazy, latinské modlitby

Postavy:

- **Car Vladimír** – hloupý panovník, který nechá utopit boha Peruna, protože mu nechce zahřmít na svátek; krutý, samolibý, namyšlený
- **Bůh Perun** – zatvrzelý slovanský bůh válek, který si ze sebe jen tak nenechá dělat dobrý den, avšak doplatí na to svým životem; důležitá osoba pro církev a víru, staral se o pořádek v zemi

Doba a místo děje:

- děj se odehrává v carském Rusku přibližně na přelomu 9. a 10. století za vlády cara Vladimíra

Děj:

Ruský car Vladimír chce, aby slovanský bůh Perun zahřměl na jeho svátek, ten však odmítne a je za to vlečen za koněm a následně utopen v Dněpru. Lidé si začnou dělat, co chtějí, protože nemají v koho věřit, církev ztrácí příznivce, tak vypíše konkurz na boha nového. Nabídky odevšad tzn. muslimů, křesťanů, židů apod..